

Sygn. akt III AUa 1247/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2017 r. w Lublinie

sprawy C. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o odsetki

na skutek apelacji wnioskodawcy C. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 21 września 2016 r. sygn. akt IV U 240/15

oddala apelację.

Jacek Chaciński Elżbieta Gawda Krzysztof Szewczak

Sygn. akt III AUa 1247/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 września 2016 r. sygn. akt IV U 240/15 wydanym w sprawie C. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. Sąd Okręgowy w Zamościu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Wyrok ten zapadł na gruncie następujących ustaleń faktycznych oraz rozważań prawnych:

C. K., ur. (...), od dnia 1 lipca 1991 r. miał ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy. Podstawa wymiaru tego świadczenia została obliczona w oparciu o wynagrodzenie wnioskodawcy z 3 kolejnych lat kalendarzowych 1985-1987, z okresu 12 lat 1979-1990, przy wskaźniku wysokości podstawy wymiaru 159,32%, ostatnio 182,44 %.

Organ przyznał prawo do emerytury decyzją z dnia 9 sierpnia 2007 r. na wniosek z dnia 17 kwietnia 2007 r. Kolejnymi decyzjami przeliczał świadczenie.

Sąd I instancji ustalił, iż w realizacji wyroku z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie IV U 554/11 organ wypłacił wyrównanie kwoty bazowej w części socjalnej emerytury obowiązującej w dacie nabycia prawa do emerytury w kwocie 4035,96 zł. za okres od dnia 17 kwietnia 2007 r. do 31 lipca 2011 r. w najbliższym terminie wypłaty emerytury 10 sierpnia 2011 r.

Sąd w sprawie sygn. akt IV U 946/11, z odwołania wnioskodawcy od decyzji z dnia 20 lipca 2011 r. odmawiającej prawa do odsetek zmienił decyzję i przyznał C. K. odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia w wypłacie emerytury liczonej od właściwej kwoty bazowej, za okres od dnia 18 maja 2007 r. do dnia wypłaty wyrównania w dniu 10 sierpnia 2011 r. W realizacji wyroku organ, nie wydając decyzji, zrealizował wyrok i wypłacił odsetki ustawowe za ten okres w dwóch transzach: kwotę 601,95 zł. w dniu 15 kwietnia 2012 r. oraz kwotę 568,52 zł. w dniu 15 października 2013 r.

W sprawie sygn. IV U 359/14 (IV U 609/13) sąd zobowiązał organ do wydania decyzji w przedmiocie odsetek, co organ wykonał zaskarżoną decyzją umarzając postępowanie administracyjne jak bezprzedmiotowe wobec wypłacenia odsetek.

Wobec kwestionowania wysokości odsetek wypłaconych przez wnioskodawcę Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego księgowego celem wyliczenia należnych odsetek od wyrównania emerytury w zakresie kwoty bazowej za okres od 18 maja 2007 r. do 10 sierpnia 2011 r. na mocy wyroku z dnia 6 lutego 2011 r. w sprawie IV U 946/11 i ustalenia czy całości należnych odsetek została wypłacona w dwóch turach: 601,95 zł. w dniu 15 kwietnia 2012 r. oraz 568,52 zł. w dniu 15 października 2013 r. Biegła w opinii potwierdziła wysokość należnych odsetek na kwotę 1169,47 zł. za okres objęty wyrokiem, od kwoty wypłaconego wyrównania 4035,96 zł. Biegła uznała, że wobec opóźnienia w wypłacie części odsetek w kwocie 568,52 zł. za okres od wypłaty pierwszej transzy w dniu 15 kwietnia 2012 r. do dnia wypłaty drugiej transzy w dniu 15 października 2013 r. należne są dalsze odsetki za to opóźnienie w wysokości 111,17 zł.

Sąd Okręgowy podzielił opinię biegłej w zakresie oceny prawidłowości wysokości wyliczonych odsetek, co potwierdza tabela w opinii, natomiast nie podzielił opinii w zakresie należnych dalszych odsetek od odsetek.

Zdaniem Sądu Okręgowego należne wnioskodawcy odsetki w kwocie 1169,47 zł. od kwoty wyrównania 4035,96 zł. za okres objęty wyrokiem z dnia 6 lutego 2011 r. w sprawie IV U 946/11 zostały wypłacone w całości.

Wnioskodawca nie podnosił braku otrzymania na konto kwoty wyrównania emerytury i kwoty odsetek.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, iż wyrównanie emerytury, co do kwoty bazowej, ubezpieczony otrzymał skarżący w sierpniu 2011 r. i wówczas nie kwestionował jego wysokości. Przedmiotem sprawy niniejszej są odsetki nie zaś wysokość wyrównania wypłaconego w sierpniu 2011 r. - podnoszona przez skarżącego.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza podstawę faktyczną zaskarżonej decyzji. W sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (wyrok Sadu Najwyższego z dnia 29 września 2000 r., sygn. akt II UKN 759/99 i z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99). Sąd Okręgowy w całości podzielił również pogląd wyrażony przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 listopada 2004 r. w sprawie sygn. akt III AUa 430/04, zgodnie z którym jeżeli decyzja nie zawiera w sensie pozytywnym lub negatywnym stanowiska w przedmiocie dochodzonego roszczenia, to strona nie może domagać w postępowaniu merytorycznego rozstrzygnięcia o wskazanym przez nią roszczeniu.

O odsetkach stanowi art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 - tekst jedn.). Art. 123 ustawy stanowi, iż w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r. nr 267). Z art. 83b. ust. 1 ustawy systemowej, jeśli przepisy k.p.a. przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie organ wydaje decyzję. Postępowanie

administracyjne jest bezprzedmiotowe, gdy w toku postępowania zaspokojone zostaje żądanie objęte postępowaniem, co skutkuje umorzeniem postępowania z art.105§1 k.p.a. (tekst jedn.: Dz.U.2016.23).

Zdaniem Sądu Okręgowego postępowanie przed zakładem toczy się natomiast w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2015 r. poz.748), który w art. 124 stanowi, iż w sprawach nieuregulowanych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

W ocenie Sądu I instancji nie ma racji wnioskodawca, iż organ nie wydał decyzji administracyjnej. Organ w decyzji wskazał datę, adresata, podstawę prawną, zawarł rozstrzygnięcie i pouczył o odwołaniu. Od decyzji organu rentowego przysługuje odwołanie na piśmie zgodnie z art. 477⁹§1 k.p.c. Przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się z art. 476 § 2 pkt 2 k.p.c. sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących m.in. emerytur.

Jeśli wnioskodawca twierdzi, iż decyzja jest nieważna, to winien wystąpić na drogę postępowania administracyjnego, w celu jej wyeliminowania z obrotu prawnego. Sąd nie dokonuje kontroli zaskarżonej decyzji przez pryzmat przepisów administracyjnych. Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach prawa materialnego i dostrzega jedynie te wady formalne danej decyzji, które decyzję te dyskwalifikują wobec braku cech aktu administracyjnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r. II UK 271/11, Lex nr 1215442).

Odsetki za okres określony wyrokiem zostały wypłacone w prawidłowej wysokości, co wyliczyła biegła sądowa, potwierdzając takie samo wyliczenie organu rentowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego wnioskodawcy nie należą się odsetki w kwocie 111,17 zł. z powodu opóźnienia w wypłacie drugiej transzy odsetek, wyliczonych właściwie za okres opóźnienia wskazany w orzeczeniu sądowym, wobec obowiązującej zasady anatocyzmu. Organ rentowy ma obowiązek zapłacić obok świadczenia głównego (emerytury) odsetki za określony czas niemożności używania przez emeryta pieniędzy należnych z tytułu tejże emerytury. Odsetki należą się wyłącznie od świadczenia niewypłaconego w terminie. Brak jest natomiast podstaw prawnych do przyznania dalszego wyrównania szkody dla ubezpieczonego wynikłej z opóźnienia w zrealizowaniu należnego jemu świadczenia. Przepis art. 85 ust. 1 ustawy systemowej i art.118 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalający termin wypłaty świadczenia są przepisami regulującymi kwestie odsetek w sprawach dotyczących świadczeń z ubezpieczeń społecznych w sposób kompleksowy i odsyła do przepisów prawa cywilnego jedynie w zakresie wysokości odsetek, regulując w pozostałym zakresie kwestię odsetek w sposób wyczerpujący. Odesłanie do przepisów prawa cywilnego przepisy te przewidują jedynie, co do wypłaty przez ZUS odsetek ustawowych od nieterminowo ustalonego prawa do świadczenia lub wypłaty świadczenia. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro odsetki od opóźnionego świadczenia są uregulowane w przepisach prawnych z ubezpieczeń społecznych wyczerpująco, to nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w zakresie tymi przepisami unormowanymi (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2012 r. III AUa 1754/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 września 1994 r., III Aur 51/94, uzasadnienie Sądu Najwyższego wyroku z dnia 27 września 2002 r. II UK 214/2002, OSNAP 2004/5/89).

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, iż nie ma w ustawie o systemie lub w ustawie emerytalnej przepisów stanowiących podstawę do żądania odsetek od zaległych odsetek bądź zawierających odesłanie do przepisu art. 482 § 1 k.c., który stanowi, że „od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba, że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy”. Wnioskodawca nie wytoczył powództwa cywilnego p-ko organowi rentowemu. Świadczenia z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych należą do dziedziny prawa publicznego, do którego nie stosuje się wprost przepisów prawa cywilnego. Zatem skarżący nie może domagać się kapitalizacji zasądzonych i wypłaconych mu odsetek od wyrównania świadczenia. Brak jest ku temu podstaw prawnych.

Zdaniem Sądu I instancji brak jest podstawy prawnej do domagania się wypłaty odsetek za inny okres, niż objęty wyrokiem sądowym, wskazany przez wnioskodawcę w piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2016 r. Wniosek o odsetki za ten inny okres nie był bowiem przedmiotem zaskarżonej decyzji, zaś zakres decyzji określa przedmiot odwołania.

Z bezprzedmiotowością postępowania administracyjnego mamy do czynienia wtedy, gdy brak jest podstaw prawnych lub faktycznych do prowadzenia postępowania administracyjnego i do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a więc brak jest sprawy administracyjnej mogącej być przedmiotem postępowania (wyrok WSA w Opolu z dnia 10.11.2015 r., II SA/Op 374/15, Lex nr 1932772).

Sąd Okręgowy uznał za słuszne stanowisko organu rentowego, przedstawione w zaskarżonej decyzji w przedmiocie umorzenia postępowania administracyjnego w myśl art. 105 § 1 k.p.a., albowiem wobec faktycznego wykonania orzeczenia sądowego, brak jest obecnie sprawy mogącej być przedmiotem postępowania, co czyni dalsze postępowanie bezprzedmiotowym.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca C. K. zaskarżając go w całości oraz zarzucając mu:

- naruszenie art. 286 k.p.c.

- naruszenie praw ubezpieczonego – gwarancji konstytucyjnych - m.in. prawa do sądu, odpowiedniego ukształtowania procedury, sądowej z uwzględnieniem wymogów sprawiedliwości, jawności itp.

- naruszenie prawa materialnego m.in. Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 roku poprzez jego niezastosowanie.

Mając powyższe na uwadze skarżący wnosil o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 11 maja 2017 roku wnioskodawca wnosil o dopuszczenie dowodu z ustnej opinii biegłego A. D.. Ponadto wskazał, że podstawę żądania odsetek stanowi rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1999 roku.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako bezzasadna nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny dokonując instancyjnej kontroli zaskarżonego wyroku uznał, że Sąd I instancji zasadniczo prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe w sprawie, zaś zaprezentowany w uzasadnieniu wyroku tok rozumowania odnoszący się do oceny dowodów jest spójny i logiczny.

Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 15 maja 2007 roku w sprawie V CSK 37/07 (wyrok SN z dnia 15 maja 2007 roku, sygn. akt V CSK 37/07, Lex nr 442585), surowsze wymagania odnośnie do oceny zgromadzonego materiału i czynienia ustaleń na potrzeby wydania orzeczenia ciąży na Sądzie odwoławczym wówczas, gdy odmiennie ustala on stan faktyczny w sprawie niż to uczynił Sąd I instancji. Inaczej jest natomiast wtedy, gdy orzeczenie wydane na skutek apelacji zmierza do jej oddalenia, a tym samym utrzymuje w mocy ustalenia poczynione przez Sąd I instancji.

W konsekwencji powyższego Sąd orzekający co do zasady podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne zatem nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 roku, II UKN 61/97 – OSNAP 1998 nr 9, poz. 104 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999 roku, I PKN 521/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał oceny zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów określonej w treści art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd ten, w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważył materiał dowodowy jako całość, dokonując wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność,

odniósł je do pozostałego materiału dowodowego (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17/655; Kodeks Postępowania Cywilnego. Komentarz, T. Ereciński (red.), Lexis Nexis 2007, str. 552 i nast.).

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że stanowisko organu rentowego, przedstawione w zaskarżonej decyzji w przedmiocie umorzenia postępowania administracyjnego w myśl art. 105 § 1 k.p.a. jest słuszne, bowiem wobec faktycznego wykonania orzeczenia sądowego, brak jest obecnie sprawy mogącej być przedmiotem postępowania, co czyni dalsze postępowanie bezprzedmiotowym. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego zachodzi wówczas, gdy brak jest podstaw prawnych lub faktycznych do prowadzenia postępowania administracyjnego i do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a więc brak jest sprawy administracyjnej mogącej być przedmiotem postępowania (wyrok WSA w Opolu z dnia 10 listopada 2015 r., II SA/Op 374/15, Lex nr 1932772).

W zakresie ustalenia prawidłowej wysokości wypłaconych wnioskodawcy odsetek Sąd Okręgowy podzielił opinię biegłej. Słusznie również przyjął Sąd I instancji, iż należne wnioskodawcy odsetki w kwocie 1169,47 zł. od kwoty wyrównania 4035,96 zł. za okres objęty wyrokiem z dnia 6 lutego 2011 r. w sprawie IV U 946/11 zostały wypłacone w całości. Podkreślenia wymaga, że wysokość należnego wnioskodawcy wyrównania została uprzednio określona prawomocną decyzją organu rentowego. C. K. nie mógł się zatem domagać korekty jego wysokości w niniejszym postępowaniu. Również czasokres, za który należą się odsetki został ustalony prawomocnym wyrokiem i nie może być przedmiotem ponownych ustaleń. Wskazać przy tym należy, iż prawidłowa jest ocena, że wnioskodawcy nie należą się odsetki w kwocie 111,17 zł. z powodu opóźnienia w wypłacie drugiej transzy odsetek, wyliczonych właściwie za okres opóźnienia wskazany w orzeczeniu sądowym, wobec obowiązującej zasady anatocyzmu.

Podsumowując, odsetki za okres określony wyrokiem Sądu Okręgowego zostały wnioskodawcy wypłacone w prawidłowej wysokości, co potwierdziła w swoim wyliczeniu biegła sądowa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego brak było konieczności wywołania opinii ustnej biegłego, wobec czego Sąd oddalił wniosek dowodowy ubezpieczonego w tym zakresie. Wbrew twierdzeniom skarżącego miał on możliwość wypowiedzenia się w zakresie wywołanej opinii biegłego, co z resztą uczynił w piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2016 roku (k. 55), natomiast Sąd Okręgowy wydając orzeczenie w sprawie niniejszej miał w polu widzenia całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W zakresie wskazywanej przez wnioskodawcę podstawy co do wypłaty odsetek podnieść należy, iż słuszna jest również ocena Sądu Okręgowego, że to przepis art. 85 ust. 1 ustawy systemowej i art. 118 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalający termin wypłaty świadczenia są przepisami regulującymi kwestie odsetek w sprawach dotyczących świadczeń z ubezpieczeń społecznych w sposób kompleksowy i odsyła do przepisów prawa cywilnego jedynie w zakresie wysokości odsetek, regulując w pozostałym zakresie kwestię odsetek w sposób wyczerpujący. Odesłanie do przepisów prawa cywilnego przepisy te przewidują jedynie, co do wypłaty przez ZUS odsetek ustawowych od nieterminowo ustalonego prawa do świadczenia lub wypłaty świadczenia. Prawidłowa przy tym jest ocena Sądu Okręgowego, że skoro odsetki od opóźnionego świadczenia są uregulowane w przepisach prawnych z ubezpieczeń społecznych wyczerpująco, to nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w zakresie tymi przepisami unormowanymi (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2012 r. III AUa 1754/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 września 1994 r., III Aur 51/94, uzasadnienie Sądu Najwyższego wyroku z dnia 27 września 2002 r. II UK 214/2002, OSNAP 2004/5/89).

Odnosząc się do zarzutów zawartych w apelacji dotyczących naruszenia praw konstytucyjnych wnioskodawcy tj. prawa do sądu, odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej z uwzględnieniem wymogów sprawiedliwości, jawności itp. uznać należy, iż są one bezzasadne.

Wnioskodawca w uzasadnieniu apelacji nie wskazał okoliczności w których jego zdaniem doszło do naruszenia jego praw, wobec czego brak jest możliwości szczegółowego odniesienia się przez Sąd do tych zarzutów. Niemniej jednak mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy, w tym prawidłowość przeprowadzonego postępowania, w sprawie niniejszej nie wynika okoliczność tego rodzaju, iż prawa wnioskodawcy były w jakiś sposób naruszane

czy ograniczane. Odwołanie wnioskodawcy zostało rozpoznane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, przy zachowaniu obowiązującej procedury.

Następnie podnieść należy, iż nie można również uznać za prawidłowe twierdzenia wnioskodawcy podnoszone w uzasadnieniu apelacji, iż organ rentowy nie wydał decyzji w przedmiocie wykonania wyroku sądu.

Organ rentowy w zaskarżonej decyzji wskazał datę, adresata, podstawę prawną, zawarł rozstrzygnięcie i pouczył o odwołaniu. Od decyzji organu rentowego przysługuje odwołanie na piśmie zgodnie z art. 477⁹§1 k.p.c.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są zasadne, a jej wniosek nie zasługuje na uwzględnienie. Nie stwierdził ponadto uchybień skutkujących nieważnością postępowania, do których uwzględnienia Sąd jest zobligowany z urzędu na podstawie art. 378 § 1 k.p.c.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 385 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji.